D·N
14/1 1944.

Krisrevisionens arvtagare.

Vid årsskiftet upplöstes krisrevisionen, som under krigsåren utfört ett värdefullt arbete för bättre användning av statens pengar inom försvaret och i krisförvaltningen. Någon siffermässig sammanställning av vad som åstadkommits under dess medverkan finns veterligen inte, men de redogörelser som tid efter annan nått offentligheten rörande dess förslag till rationaliseringar och ökad planmässighet har övertygat om att den gått till sin svåra uppgift med ett betydande mått av skarpblick och gott förstånd. Den har inom två speciella områden av statsförvaltningen representerat något som inom svensk förvaltning hittills varit endast mycket ofullständigt företrätt, nämligen en fristående central ändamålsenlighetsgranskning. Tillfälliga besparings- och organisationsberedningar har under årens lopp varit tilldelade liknande uppgifter, men den permanenta statliga revisionen har i stort sett inskränkt sig till förvaltningens kamerala sida, och statsrevisorernas långt i efterhand kommande granskning från allmännare utgångspunkter, som därtill endast bedrivs en kortare del av året, har endast ofullständigt kunnat avhjälpa denna brist.

Det är därför en ganska genomgripande förändring som vidtagits nu vid årsskiftet, då samtidigt med krisrevisionens avskaffande ett helt nytt organ för statlig sakrevision har skapats. I fråga om uppsikten över försvarets förvaltningsmässiga sida övertar statens sakrevision visserligen i stort sett de uppgifter som hittills tillkommit krisrevisionen, men dessutom skall den ta befattning med motsvarande spörsmål även för den permanenta statsförvaltningens del. Krisförvaltningen undantas därefter från den nya sakrevisionens verksamhetsområde, där blir det i stället den nya överrevisionen för krisförvaltningen som tar vid. Den nya statens organisationsnämnd, som samtidigt blivit tillsatt, övertar för statsförvaltningens del uppgifter som tidigare delats av krisrevisionen och den senast verksamma besparingsberedningen. Enligt organisationsnämndens nu utfärdade instruktion skall den planlägga och i samverkan med vederbörande verk utföra organisationsundersökningar inom statliga förvaltningsgrenar, anordna utbildning av deltagare i sådana undersökningar och tillhandagå statsmyndigheterna med råd och upplysningar i frågor som faller inom nämndens verksamhetsområde.

Sakrevisionen skall enligt sin instruktion granska statlig och statsunderstödd verksamhet från allmänt ekonomiska synpunkter och därvid tillse att verksamheten är ordnad på ett ändamålsenligt, planmässigt och sparsamt sätt. Därvid preciseras särskilt att revisionen skall tillse att statens inkomster inflyter utan att onödiga kostnader förorsakas statsverket, att skilligt vederlag erhålles för av staten tillhandahållna prestationer, att affärsmässiga grunder tillämpas vid upphandling, tillverkning, försäljning eller ekonomisk verksamhet i övrigt och att granskade myndigheters organisation är den lämpligaste för ändamålet.

Som synes särskilt av den sist anförda punkten ur instruktionen för sakrevisionen hänger dess arbete ganska nära samman med organisationsnämndens, och i båda de nya statsorganens instruktioner föreskrivs också att de skall arbeta i samråd. I själva verket förefaller gränsdragningen mellan dem båda skälligen vag, och det vill nog till att mellan dem utvecklas en intim samarbetspraxis, om man skall undgå dubbelarbete. En förutsättning härför liksom för kontinuiteten med krisrevisionen är skapad genom vissa personalunioner. Sålunda är sakrevisionens kanslichef, kanslirådet Dillner, även ledamot av organisationsnämnden, medan sakrevisionen bland sina ledamöter räknar både organisationsnämndens chef, generaldirektör Sällfors, och den avvecklade krisrevisionens ordförande, direktör Blomquist. Samtidigt har flera av de andra ledamöterna i krisrevisionen förts över till den nya överrevisionen för krisförvaltningen. Denna överrevision och sakrevisionen har mellan sig delat krisrevisionens personal.

Det var ett självklart behov som i början av kriget ledde till att krisrevisionen inriktades på ekonomiskkritisk granskning av den starkt svällande försvarsförvaltningen och de nya krisorganen. I ena fallet gällde det en organisation som snart nog kom att sluka ungefär hälften av de samlade statsutgifterna och omöjligt med ena kunde vara rustad att handha ekonomiska transaktioner av denna omfattning på det mest rationella sättet. Vad krisorganen beträffar tillkom dessa med nödtvång som improvisationer, och även där var risken uppenbar att den organisatoriska uppläggningen kunde leda till kostsamma inkonsekvenser och opraktiska arrangemang. Det kan inte förutsättas att den permanenta civila statsförvaltningen organisatoriskt och ekonomiskt rymmer lika stora risker. Men tydligt är att erfarenheterna av krisrevisionens arbete uppmuntrat till en tillämpning av liknande granskningsprinciper även för de "gamla" ämbetsverkens och departementens del. Vad man kan hoppas av en central gransknings- och organisationsverksamhet är bland annat att goda uppslag och gynnsamma erfarenheter från ett verksamhetsområde på detta sätt snabbare blir allmän egendom inom statsförvaltningen, att oidentifierade anordningar på ett häll blir upptäckta när en central instans får möjlighet att se dem mot bakgrunden av vad som annorstädes tillämpas, en fördel som inte skulle vunnits om man i stället hade valt att gå vidare på vägen med särskilda överrevisorer för olika förvaltningsområden.

Läkarna. Ett förordnande som överläkare Olof Dagberg, Ostersund, och sjukhuset i Stockholm söktes av t. f. överläkare och sjukhuschef vid Psykiatriska läkaren vid sjukhuset Gösta Rylander andre läkaren Ewert Ljungberg, Uppsala.

Flickskolorna. Rektor Gerda Agrell i Härnösand har av hälsoskäl begärt entledigande från den 1 juli från befattningen som rektor vid stadens kommunala flickskola. Hon kommer emellertid att stå kvar som ämneslärare vid skolan även under nästa läsår för att få full pension.

Det förslag till skatt under inkomståret

i stället för ett å två år senare som nu framlagts av särskilda sakkunniga är det sjunde officiella försöket att komma till rätta med denna besvärliga fråga som gjorts sedan första krigets slut. Varje gång har så starka invändningar rests mot de framkomna uppslagen att det blivit passande kaka av det hela, trots att väl de allra flesta är ense om att det vore högeligen önskvärt att skärma inkomsttillfället och skattebetalningstillfället till varandra. Enbart nu under kriget har flera utredningar gjorts i saken före den nu utförda, och bland den senaste omgången sakkunniga återfinns också borgmästare Joël Laurin, som på sin tid hade i uppdrag att utarbeta ett av de tidigare förslagen, understållnare Sandström mycket radikala förslår att låta huvuddelen genom att avskaffa större delen av avdragen och åstadkomma en kraftig kommunal skatteutjämning. Båda de stötestenar för en skälig lösning ligger i vårt skattesystems starkt differentierade avdragsrätt och i kommunalskatternas ojämnhet lämnas orörda av den senaste kommitén. Dess förord för en preliminär debitering i förskott, omfattande 80 eller 90 procent av den senaste beskattningen, bygger på ett projekt som tidigare framkommit på privat väg, genom industriförbundets skattexpert, kammarrättsrådet Sivert, som också varit med i den nu arbetande sakkunnigkommitén. En förutsättning som borde underlätta genomförandet av källbeskattning har tillkommit sedan denna kommitté tillsattes, nämligen den av höstriksdagen antagna förhöjningen av taxeringsvisenden. Ju effektivare man gör skattetaxeringen, desto viktigare är det att taxeringen också blir riktssnarare, så att systemet låter lönstagarna bära en större andel av totala skattebördan än de riktigen skall — särskilt när arbetsgivarna i den utsträckning som nu föreslås kopplas in som skatteindrivare för sina anställda. Huruvida det nya projektet kommer att rona ett annat öde än sina många föregångare är det antagligen förskttigast att inte på något om nu. Detta inte bara därför att de förgående förslagen samt och synmerligen blivit sönderhalda i remissvarven, utan också därför att det framgår av det nu framlagda betänkandet att detta förutsätter ytterligare utredningar innan det kan sättas i verket. De sakkunniga har med sin anmälan till finansministern synbarligen avsett att förskära på fram ett principbeslut, som skall ge det fortsatta arbetet en fastare grund att bygga på. Om de nu arbetande sakkunniga lyckas bättre än föregångarna, så är det uppenbarligen önskvärt att deras förslag blir färdigt att trädа i verkställighet så snart som möjligt. Just övergången från krigsekonomi till fredsekonomi kommer ofrånkomligt att medföra starka svängningar i många medborgares inkomster, och för den som ser sina inkomster minskade är efterslipningen av skatter från mera inbringande år en tung belastning.

PRESSGRANNAR

Avskyn inför våldsmetoderna avtar inte för att man låter dem fungera ostörda, anmärker Aftonbladet-ingen (s) med anledning av de senaste studentdeportationerna från Norge. Samtidigt har förklaringen av studenternas lyckats ta sig över till Sverige — de kan i dag räknas i hundratal:

Här ha vi svenskar en möjlighet att inte blott genom protester utan i praktiskt handlande visa att de norska studenternas sak är vår. Men det förefaller som om det blivit en klyfta mellan de stora ord som utsändes ett protokollariskt ögonblick i december och det mottagande som studenterna få här... Det vittnar sig att försöken att anskaffa bostäder åt de norska flyktande studenterna stöter på hårt när överexploiterade hinder och att några av studenterna inte heller kunna beredas plats vid de svenska läroanstalterna. Vi veta att bostadssituationen är svårartad och att svenskar i månadtal få jaga efter lägenheter och rum. Men ett särskilt kraftag borde väl dock göras för att bereda dessa normalt inkvarteringsmöjligheter.

Behövs det verkligen "ett särskilt kraftag" när antalet studerande norrmän exempelvis i Uppsala antagligen är mindre denna termin än tidigare? Många av de senast anlända flyktingarna lärare, läkare och skogshushållare avdelas nämligen till de lägre där poliautbildningen bedrivs. De flesta studerande norska förefalla den ordningen — särskilt som de inte räknar med någon längre emigrantvillavaro. Beträffande dem som har examen omedelbart framför sig ligger det annorlunda till. Detta beaktas nog också.

Upsala Nya Tidning (fp) yttrar i huvudfrågan:

Den på sina håll livligt uppeklamerade verkan av svenska regeringens démarcher, trots Morgonbladingens välvilliga uttalelser att de voro utställda, har visat sig vara ett Överdrivet och föga grundat önskemål. Det finns då anledning att erinra om att i den andra aveneka noten fastslogs att o m aktionen mot studenterna fullföljdes, en ytterligare försämring av förhållandet mellan Sverige och Tyskland icke skulle kunna undgås. Efter den återupptagna tyska deportationen är nästa politik återigen vår. Regeringen vinade sig under december ytterligt obenägen att uppträda den uppvridna tonhöjden opinionen om sina intentioner på denna punkt. Då åsken dryftades mellan regering och riksdag ställdes bådadera uppdragsgivare, folket, utanför. Det borde i den nya situation som de senaste dagarnas lufträtt i något mellan tysk våldspolitik och nordisk kultur- och rättsuppfattning vara angeläget och naturligt att genom nya interpellationer söka utröna om regeringens meddelanden ökats, om den är villig ge ett besked om hur den betraktar den senaste fasen i övergreppen mot Norges studenter.

Sverige befinner sig icke i något krigstillstånd med Tyskland, och "den svenska regeringen är icke sinnad att driva en torn demonstrations- och repressalipolitik", det är det enda Stockholms-Tidningen (fp) — "djupt upprörd" över ockupationsmaktens antagna framgångssätt — har att säga den här gången. Detta i en replik till Dagens Nyheter:

Man är övertygad om att regeringen icke kommer att släppa denna ask eller förrättar i sina anstiftningar att mildra de norska studenternas öde. Dagens Nyheter, som för tillfället befinner sig i krigstillstånd med God och hela världen — med regeringen, med folkpartiet och dess syvsida andrakammarcrofiranden, hr Carlström, och naturligtvis också med Tyskland — är uppenbarligen över all ständmåtta stat i kommunen frontal fått "den oförtjänta åran att inräkna bland de främmande makter till vilka rikets förhållande är gott" och kräver att Sverige som representativstat skall avbryta återstoden av transiteringstrafiken.

Nu frågar man om det är regeringen eller hr Carlström som representerar Gud i Stockholms-Tidningens ögon. Att Tyskland är "hela världen" försås utan vidare.

J. O.-ämbetet förvaltas i avvaktan på nyval av häradshövding Rudevall i egenskap av ställföreträdare. De invändningar mot valet av honom till ordinarie, som Aftonbladet gjort, finner Svenska Dagbladet (h) föga vägande:

Man erinrar sig omedelbart tvenne fakta: den nu tjänstförrättande justitiebudmannen, vilkens val till ordinarie Aftonbladet vill söka förhindra, förvaltade åren 1936 och 1937 i egenskap av tillförordnad justitiekanslerssekreterare, och J. K. ägnade det förstnämnda året en förintande kritik åt de skäl ingenjör Torsten Kreuger anförd för sin begäran om uppskrivande av högsta domstolens utslag i målet mot honom angående Högforsverken, vilken begäran J. K. på grund av en ingående utredning avstyrkte. "Hr Aldéus hittade kon mäjligen vara den allra bästa mannen för J. O.-posten", skrives nu Aftonbladet. Det är oneklagat vad man kallar en bländare som ser ut som en tanke. Hr Rudewalls utsikter att bli vald till ordinarie J. O. torde inte ha försämrats genom detta angrepp.

Ännu så länge har kandidaturfrågan inte diskuterats närmare i riksdagskretsar. Först på onsdag utsees valmännen som skall välja J. O.

Valet av hr Carlström till folkpartiets gruppledare i andra kammaren har enligt Svenska Morgonbladets (fp) åsikt "det bästa möjliga i nuvarande situation":

Hr Carlström fyller ju nestifren år detta år, vilket helt naturligt gör, att valet måste betraktas som ett provisorium, men hr Carlström kommer säkerligen att vid skötsett nya värv under den tid detta provisorium varar. Han är en utmärkt god representant för jordbruket, liksom han står de folkskäl nära, som utgöra kärnan i partiet och utan vilkas stöd partiet ingenting är. Naturligtvis kan det med visst fog sägas, att han är negativt inriktad, men utredningen hänvisar till hans utmärkning hans starka intresse för sparsamhet i statsförvaltningen, vilket ju kanske inte kan skada i ett skede som det nuvarande.

Tänker man på gruppfrågorna ordnade även efter hästens andrakammarval, förefaller det som synnerligen önskvärt, att professor Bertil Ohlin flyttas över till denna kammare och blir gruppens ledare. Han har under de senaste åren tillvunnit sig allt större förtroende inom partiet, och det torde vara en mycket tilltredd önskan, att han får erhåller ett inflytande och en ställning, som svarar mot hans stora begåvning, arbetsmhet och levande intresse för partiet och de stora uppgifter, detta förvisso har att fylla i efterkrigstidens svenska politik.

OFFICIELLT

Järnvägsstyrelsen. Byråassistenten O. E. Irwing har konstituerats till notarie på järnvägsstyrelsens revisorsbyrå.

Kammarrätten. Till kammarrättsråd förordar kammarrätten e. o. kammarrättsrådet K. E. A. Björklund.

Lediga tjänster. Underläkartjänsten å röntgenavdelningen och andra underläkartjänsten å kirurgiska avdelningen vid Jönköpings läns centrallasarett, två civila veterinärtjänster i Stockholmstrakten, två befattningar såsom ordinarie kanslibiträde å landskansliet i Malmöhus län, befattningen som extra rådman i Filipstad, en kronofogdetjänst i Fröå handelsfakultets stråk, två byråingenjörsbefattningar å väg- och vattenbyggnadsstyrelsens vägbyrå, en civilingenjör vid Statens byggnadslånebyrå, ett antal tjänster och förordnanden i hälsovård, en befattning som biträdande kronojägare i domänverket, en icke ordinarie smakollärarinnetjänst i Kungsörs och Hallsbergs, en befattning som biträdande kronojägare i domänverket, en icke ordinarie smakollärarinnetjänst i Kungsörs och Hallsbergs, en befattning som bibliotekarie vid skolöverstyrelsen samt ett antal andra tjänster. Många personliga skäl åberopas för tjänsteledighet.

Skolöverstyrelsen tillstyrker järnvägsstyrelsens framställning att fortfarande få förskriva inskränkningar i rätten till nedsättning i biljettpriset för skolungdomens resor på statens järnvägar vid helger. Tidigare har från bestämmelserna undantagits lärjungar i folkskolor, men inskränkningarna kommer nu även att gälla dessa barns resor.

Arbetsmarknadskommissionen har medgett att den statsunderstödda kontantunderstödsverksamheten för de arbetslösa i Stockholm till 6 februari får omfatta 800 arbetslösa och i Spånga 19 arbetslösa samt i Solna stad — till 2 februari — 60 arbetslösa.

Inträdesprövningarna till första klassen vid kommunala mellanskolorna i Stockholm förelås av rektorerna ta sin början den 15 maj.

Bouppteckningsskyldighet vid hemskillnad. I yttrande över det i justitiedepartementet upprättade förslaget till ändringar i giftermålsbalken m. m. uttalar föreningen Sveriges stadsdomare att förslaget beträffande bouppteckningsskyldighet vid hemskillnad syns vara oprövtitet utan någon som helst kännedom om förhållandena vid de större och mellerstora rådhusrätterna. Bland familjejuristerna torde man så gott som undantagslöst vara överens om att frågan bör lösas på sätt justitiedombudsmannen föreslagit, nämligen bouppteckningsplikt endast då någon av makarna eller borgenär så yrkar.

Djurgårdskommissionen har begärt att till Wasabolaget få sälja tomten nr 3 i kvarteret Tegelbacken på Gärdet för ett pris av 200.000 kr. På tomten får enligt gällande stadsplan uppföras en 11,5 meter hög byggnad längs Ostharmargatan för kontors- och affärsändamål och i anslutning därtill en terrassbyggnad. Bostäder får inte inrättas i större utsträckning än som erfordras för anläggningarnas skötsel och bevakning.

Extra ordinarie inom försvaret. Frågan om vidgad användning av extra ordinarie anställningsform för försvarsväsendets fast anställda personal har nu utretts av krigsrådet Ström.

Beträffande de särskilda beställningar för vilka att utvidgat extra ordinariesystem skulle kunna användas har utredningsmannen kommit till den uppfattningen att anordningen skulle medföra mindre olägenheter under ett tidigare skede av anställningen än exempelvis för löjtnanter, än under ett senare skede, exempelvis för majorer. För vissa civilmilitära beställningar har vid tygstaten m. fl. föreslås extra ordinarie anställning under viss prövotid.

Utredningsmannen har till sitt förfogande haft särskilda militära experter från de tre försvarsgrenarna, nämligen från armén kapten Holmin, från marinen kommendör Mählén och från flygvapnet överste Silfverberg.

Svenska stadsförbundets finansråd tillstyrker Stockholms stads ansökningar att få ta upp ett amorteringslån på 7 milj. kr. för arkundsfördelt av kooperativa bostadsföreningar och enskilda byggnadsföretagare, att för viss bostadsproduktion få teckna borgen för lån på sammanlagt 30 milj. kr. och att för byggnadskreditiv i sammanhang med bebyggelsen teckna borgen intill samma belopp. Vidare tillstyrks ansökan att få ta upp amorteringslån på 396.000 kr. för en samlingslokalbyggnad i Enskede och 106.000 kr. för ombyggnad av Kristinehovs malmgård på Söder.

Nationalsocialismens historiska bakgrund.

I DEN ALLMÄNNA debatten torde två förestållningar om orsakerna till nationalsocialismens uppkomst och seger dominera. Den ena, som länge var den mest spridda och fortfarande omfattas av många även utanför nazistsympatisörernas krets, hänvisar helt enkelt till "våldsfreden" 1919: "nationalsocialismen föddes i Versailles" är det klassiska uttrycket för tankegången. Ofta paras denna uppfattning även hos något bildat folk med total okunnighet om Weimarrepublikens historia. Man blandar ihop händelserna i början på 1930-talet och den stora krisen tio år senare och talar om den kränkta nationalkänslan, det tryckande skadeståndet, medeklassens utarmning och arbetslösheten såsom något för tysk historia efter 1919 över huvud karaktäristiskt. Man har glömt eller alltför observerat blomstringsperioden 1924—1929, nationalismens tillbakagång under de goda åren, industrins med amerikanska krediter genomförda rationaliseringa, fredsvillkorens och skadeståndskravens successiva upplucknng.

Den andra föreställningen som vuxit sig allt starkare under krigsåren ser i nazismen ett kanske något extremt uttryck för den sanna tyskheten. Författare som Viereck, Stirk och Hertz ha redovisat de många inslag i förmaziistisk tysk debatt som nu te sig som förberedelser till nazismen och erinrat om den alltyska propaganda före förra världskriget vilken till stor del var av aldeles samma art som Hitlers, Rosenbergs och Goebbels'. Senast

KURT STECHERT:
Hur kunde det hända?
Kooperativa. Pris 8: 75.

har Schwarzschild i sitt briljanta men ensidiga arbete samlat bevis för tanken att tyskarna i stort sett från början voro inriktade på sabotage av Versailles-freden och deras medelklassgrepen samlade sig till en ny aktion för världsväldet.

Det är uppfriskande att läsa ett arbete som söker skildra nazismens ursprung ur helt andra synpunkter. Kurt Stechert, välkänd genom flera tidigare skrifter, främst "Tre gånger mot England", har i sitt nya arbete enligt undertiteln velat ställa "Tredje rikets uppkomst i historisk och sociologisk belysning". Vad han främst åsyftar är en redogörelse för och en analys av de politiska grupperingar och kombinationer i Tyskland sedan kejsardömets upprättande vilka kunna betraktas som förregångare till nationalsocialismen, eller riktigare till den samling av skilda partier och riktningar som 1933 förde nationalsocialismen till makten. Endast 50 sidor av 350 ägnas tiden efter 1924, och blott ett par tiotal sidor behandla nazismens genombrottsåid efter 1930. Stecherts skrift är alltså snarast en översikt av senare tysk historia, sedd ur ett bestämt perspektiv.

Författarens synpunkt är sociologisk såtillvida som han vill klargöra tendensen till närmande mellan vissa sociala grupper, vilka slutligen ledde i början av år 1933 genom sina representanter Hitler, von Papen, Hugenberg och Hindenburg och — delvis omedvetet eller ofrivilligt — förde nazismen till seger. Dessa grupper äro "herrarna av kol och järn", d. v. s. den tunga industrins ledare, godsägarna, medelklassen och en stor del av jordbrukarna; om dessa jordbrukare, som dock måste ha givit nazismen en mycket stor del av dess röstetal, talar författaren dock anmärkningsvärt litet. Huvudpersonerna i det sociologiska drama som Stechert uppvisar äro de tre förstnämnda grupperna, vilka ur ideologisk synpunkt sägas representera aristokratisk och plebejisk konservatism. Avsnitten till samsigående mellan de 1933 segrande riktningarna ha tidigare ständigt förekommit; Stechert pekar på den starka antisemitiska rörelsen i slutet av 1800-talet — främst uppkonren av den plebejiska konservatismen — på tullpolitiken omkring sekelskiftet och på annexionspolitiken under första världskriget. Den slutgiltiga föreningen och dess framgång betingades av den ekonomiska krisen och berodde i sista hand på personliga kombinationer. Den gemensamma segern blev emellertid i resultaten en seger endast för den plebejiska konservatismen. "Det förstås landet i Europa var ockuperat", slutar Stecherts arbete.

Detta intressen ha då fört dessa grupper samman? Till stor del, svarar Stechert, missförståndа eller i varje fall konfrstiga intressen. Bönderna att bevara den sociala ordningen, rädsla för socialism samt framför allt: vilja till autarki och till ovinnigare som skola göra autarkin möjlig och därmed trygga det bestående. Mot de nämnda grupperna, som, väl att märka, under normala förhållanden icke hatt någon utsikt att nå majoritet bland väljarna och i riksdagen, ha stått de liberala och socialistiska riktningarna med särskilt under senare tid, katolikerna; bland arbetarna, inom den lätta industrin och handelsvärlden har i stort sett konservatismen, vare sig i dess aristokratiska eller plebejiska form, icke kunnat göra sig gällande. Här har man önskat internationalism, fritare handel, pacifistiska och sociala reformer.

Stecherts teser, som här angivits i ytterst förkortning, framföras med energi och kunskap. Hans framställning flängdar genom sin livlighet och genom de många intelligenta reflexionerna. Att själva huvudtanken innehåller en kärna av sanning lär icke kunna bestridas av någon som har studerat nationalsocialismens tillkomsthistoria. Det perspektiv som här anläggas är fruktbart och betydelsefullt, även om det icke är det enda eller ens det ojämförligt viktigaste.

Då man trots detta alutar Stecherts bok med en känsla av otillfredsställdhet beror det säkerligen till stor del på de uppenbara brister i författarens metod. I detta arbete, som vill ge en sociologisk belysning av nazismens rötter i tysk historia, finnes ingen framställning av hur Tysklands sociala struktur varit och är. De väldiga förändringar som det tyska samhället undergått sedan sjuttio år äro knappast antydda. Författaren använder ständigt begrepp, t. ex. medelklass, utan att klargöra vad han härmed menar. Han återger en mängd valsiffror, men gör intet försök att korrelera partiernas röstsiffror med de sociala grupperna. Revisföringen består till stor del av citat ur tal eller skrifter härrörande från personer vilka utan närmare motivering påstås vara representativa för den eller den riktningen och vilkas sakuppgifter utan tvekan godtas. Över huvud är bristen på genomförd dokumentering i ett arbete av detta slag utomordentligt besvärande.

Härtill kommer att Stecherts arbete alltför tydligt präglas av den i och för sig förståeliga tendensen att avbörda majoriteten av tyska folket allt ansvar för erövringspolitiken under de båda världskrigen. Jag skall här blott nämna ett särskilt markant exempel. Stechert betonar gång efter annan med stor skärpa att den tyska socialdemokratin under första världskriget var motståndare till all annexionspolitik. Han återvpar härvid bl. a. ett uttalande av Volkmann i ett officiellt arbete (Die Ursachen des deutschen Zusammenbruchs im Jahre 1918), enligt vilket "socialisterna krävde en samförståndsfred utan erövringar..." För det första är det här ej fråga om ett generellt konstaterande från Volkmanns sida, utan om en karaktäristik av en bestämd resolution av 19 april 1917. För det andra är det väl känt, och det framgår med all tydlighet just av Volkmanns arbete, att den tyska socialdemokratins ställning till annexionsfrågan, trots att partiet i princip avvisade erövringsplaner, var ganska problematisk. Den 9 december 1915 yttrade den socialdemokratiske representanten Landsberg i riksdagen att han ej hade något emot "Sicherungen gegen frivole Angriffe"; några dagar senare avsåg den socialdemokratiska riksdagsfraktionen med stor majoritet ett förslag av Ledebour, enligt vilket fraktionen skulle ta avstånd från Landsbergs uttalande, som sades gynna annexionspianerna. Viktigare är att då fredsförslaget i Brest-Litovsk framlades för riksdagen Scheidemann på den socialdemokratiska fraktionens vägnar på vissa punkter kritiserade fördraget, men slutade med orden: "Men då genom detta fördrag krigstillståndet i öster faktiskt avslutats, vilja vi icke avböja det. Av dessa skäl komma vi att rösta för våra röster." Ingen tvivlar väl på att socialdemokraterna — lika väl som andra partier som verkade för en s. k. samförståndsfred — i händelse av tysk seger under första kriget med en till intet förbindande reservation skulle ha godtagit annexioner även i väster.

Herbert Tingsten.

Stockholmskonst till stadshuset

Stadsbudelegerade har nu med stöd av framlidne direktören W. Th. Chr. Möllers testamente ur hans bo valt ut åtta tavlor och två bakverk, och stadskollegiet beslöt på torsdagen med tacksamhet motta dessa för stadshusets räkning.

De åtta tavlorna, som skall hängas upp i stadshuset, är S. Södergrens oljemålning "Strömparterren", V. L. Solmssons lithografi "Panorama över Stockholm från Tittens Fäfänga", V. Forsells oljemålning "Motiv från Ladugårdsgärde", en sidenvava med Stockholmsmotiv, A. Blanchinis akvarell "Strömmen", F. E. Werners oljemålning "Slottet och Kungsträdgården", F. W. Odelmarks oljemålning "Gård vid Roslagstorg" samt J. Holms oljemålning "Stockholm från norr efter Hedvig Eleonoras kyrka". Bokverken är Agne Beijers "Slottsstaterna" och prins Eugens "Från svenska bygder".

Glöm icke
NORRLANDS BARN!
Postgiro RÄDDA BARNEN 1901

Funna gummibåten bekräftar olyckan.

Den på Gotlands västkust ilandflutna gummiflvåten har konstaterats ha tillhört det flygplan som havererade den 7 januari sydost Landsort. Intet spår av de försvunna flygarna har påträffats.

Rågbrödet väntas snart bli billigare.

Det är möjligt att priserna på mjukt rågbröd kommer att sänkas i Stockholm och vissa andra orter.

Priskontrollnämnden har framlagt ett förslag som f. n. behandlas inom de olika berörda organisationerna, och prisfrågan torde komma upp till behandling på nämndens sammanträde den 28 januari.

Riksdagssammanträden.
Fredagen den 14 januari 1944.
Första Kammaren kl. 11 f. m. Val av ledamöter i de ständiga utskotten.
Andra Kammaren kl. 11 f. m. Val av ledamöter i de ständiga utskotten.

Kaj Munk
HOPPET FÖRBLIVER
(Ved Babylons Floder)
— Danska prediknngar —
Denna bok och samlingen "Med ordets svärd" bilder en hel årgång.
Enstämmiga lovord i hela pressen. Här några:
"Det finns stycken vilkas stil lyser och värmer långt sedan man lagt boken ifrån sig och som man helslutar sig för att återvända till."
Fil. dr Erik H. Linder i Svenska Morgonbladet.
"Manlighet, originalitet, uppfyndarbe tänkar och vacker språkdräkt."
Ny Tid.
"Olittrar av humor, sarkasmer och ironi men här finns också ett allvar som når djupt in i själen."
Arbetet.
En av predikningarna i denna samling innehåller en kort självbiografi av Kaj Munk.
8:de tusendet
Häftt. 4:75, inb. 6:50.
Svenska Kyrkans Diakonistyrelses Bokförlag.

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.